

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 3 Grudnia v. s. 1826 roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE:

(Journal de St. Petersburg).

W go Nrze *Gazety Moskiewskiej* znajduje się artykuł następujący: „Wiadomo, że najlepszą do porcellany farbą zieloną, jest niedokwas chromu, otrzymujący się teraz naykorzystniey z chromianu żelaza (czyli żelaza chromicznego), weszłego niedawno w użycie, do robienia farby żółtej na drukowanie tkanin. Lubo tego minerału podobnie jak Syberya, w handlu atoli dotychczas się nie znajduje. *Dr. Hamel*, zostający przy Jenerał-Gubernatorze Moskiewskim w części przemysłu rękodzielniczego, pragnąc oznajomić naszych fabrykantów porcellany i nabojek z tak pożyteczną dla nich substancją, opatrzył się własnym kosztem w pewną jej ilość, udzielając jej bezpłatnie, równie jak instrukcyi względem najlepszych sposobów użycia, ku otrzymywaniu z chromianu żelaza rozmaitych materyi farbujących. W tym więc celu, mogą się prosto doń udawać.“

Chrom należący do metallów kwasowych, odkryty został w r. 1797, przez sławnego chemika francuzkiego *Vauquelin*, w minerale Sybirskim, znanym pod nazwiskiem ołowiu czerwonego, który jest właściwie solą złożoną z kwasu chromicznego i niedokwasu ołowiu (sól ta inaczej zowie się chromianem ołowiu).

Pierwszy *P. Pontier* odkrył chrom w związku z żelazem (chromian żelaza czyli żelazo chromiczne) w departamencie *Var*, we Francyi, i z tego właśnie minerału fabrykanci francuzcy wydobywali w znaczney ilości ów przesliczny kolor zielony do porcellany, a później kolor żółty do drukowania tkanin; lecz zaledwo wprowadzono go w użycie, gdy kopalnia chromu żelaza warskiego została wyczerpaną; dziś przeto Francya opatruje się weń z *Baltimory*, w Ameryce. W Austryi, sztuki winne są nabywane w istoty *J. C. W. Arcy-Xięciu Janowi*, który ją odkrył w swojej podróży mineralogicznej do Alp Styryjskich. Kopalnie Sybirskie, nadewszystko w fabryce Miaskiej, obfitują w chromian żelaza. Gdy dotąd jednak nie można go było nabywać drogą handlu, skarb ten był nieużytecznym dla naszego przemysłu. Służnie przeto spodziewać się można, iż liczni właściciele fabryk porcellany i nabojek w gubernii Moskiewskiej, skwapliwie przyymą ofiarę *P. Hamela*, który im podaje zręczność poznania tego minerału i rozmaitego jego użycia. Można nawet mieć nadzieję, iż Rossya wkrótce będzie mogła opatrywać w rozmaite preparata chromiczne, inne kraje Europy.

KRÓLEWSTWO POLSKIE.

(z *Gazety Warszawskiej*).

Akt Naywyżey zatwierdzony w dzień Koronacji Jego CESARSKIEY Mości i złożony dla zachowania na Ottarzu w Kościele Katedralnym Wniebowzięcia.

MY PAWEŁ, NASTĘPCA CESARZEWICZ I WIELKI XIAŻĘ, I MY MAŁŻONKA JEGO MARYA WIELKA XIAŻĘNA.

W Imie Ojca i Syna i Świętego Ducha.

Za wspólnym dobrowolnym i wzajemnym zezwoleniem NASZYM, po dojrzałym rozważeniu i spo-

koynym umysłem Ustanowiliśmy niniejszy Akt wspólney Woli NASZEY, przez który, powodowani miłością Oyczyzny, Obieramy Następcą z prawa natury po zeyściu MNIE PAWEŁA, starszego Syna NASZEGO ALEXANDRA, a po Nim całe pokolenie JEGO płci męskiej.

Po wygaśnięciu tej linii męskiej, Następstwo przechodzi do linii drugiego Syna MOJEGO, gdzie ma bydź zachowaniem toż samo, co powiedziano o pokoleniu Starszego Syna MOJEGO i tak daley, jeślibym miał więcej Synów; i to jest pierworodztwem. Po wygaśnięciu ostatniego męskiego pokolenia Synów MOICH, Następstwo pozostanie w Ich rodzie, lecz w linii żeńskiej ostatniego Panującego, jako naybliższej Tronu, a to w celu usunięcia wątpliwości w odziedziczeniu jednej linii po drugiej, które mają iść tymże samym porządkiem, zachowując pierwszeństwo osoby męskiej przed żeńską; tu jednakże nadmienić należy raz na zawsze, iż nigdy nie traci prawa ta Osoba płci żeńskiej, po której odziedziczenie bezpośrednio nastąpiło.

Po wygaśnięciu tej linii, następstwo przechodzi do linii żeńskiej naystarszego Syna MOJEGO, w której odziedzicza naybliższa krewna ostatniey Panującej linii wspomnionego Syna MOJEGO, a w braku jej ta Osoba płci męskiej lub żeńskiej, która zastępuje jej miejsce, zachowując zawsze jak już wyżej powiedziano pierwszeństwo płci męskiej przed żeńską; i to jest zastępstwem.

Po wygaśnięciu zaś tych linii, Następstwo przechodzi do linii żeńskiej innych Synów MOICH, z zachowaniem tegoż samego porządku, potem do linii starszej Córki MOJEX do męskiego JEX pokolenia, a po jego wygaśnięciu do pokolenia żeńskiego, zachowując porządek, przepisany dla żeńskich pokoleń Synów MOICH.

Po wygaśnięciu linii męskiej i żeńskiej starszej Córki MOJEX, Następstwo przechodzi do linii męskiej, potem do żeńskiej drugiey Córki MOJEX i tak daley.

Tu za prawidło postanowić należy, iż młodszą Siostrą, chociażby Synów miała, nie odbiera prawa Siostrze starszej choćby niezamężney, bo ta mogłaby pójść za mąż i mieć dzieci; Brat zaś młodszy odziedzicza Tron przed starszemi Siostrami swemi.

Ustanowiwszy prawidła dotyczące się Następstwa, winniem objaśnić ich powody.

Te są następujące: Aby Państwo nigdy nie było bez Następcy. Aby samo prawo zawsze oznaczało Następcę. Aby nie było naymniejszey wątpliwości kto ma odziedziczać. Aby w Następstwie zachować prawa pokoleń, nie naruszając prawa przyrodzonego i usunąć wątpliwości w odziedziczeniu jednej linii po drugiej.

Urządziwszy w ten sposób porządek Następstwa, należy uzupełnić prawo niniejsze jak następuje: Gdy następstwo spadnie na taką linię żeńską, która już na innym jakim zasiada Tronie, wtedy zostawiono jest Osobie odziedziczającej przyjąć wyznanie Wiary i Tronu, a rzec się wraz z Następcą swoim tamtey wiary i Tronu, jeżeli Tron takowy związany jest z wyznaniem religijnym, a to dla tego, że CESARZE ROSSYJSZY są Głową Kościoła. Jeżeli zaś zrzeczenie się wiary nie nastąpi, wtedy prawo Następstwa spada na Osobę bliższą z po-

rzędu. Przy wstąpieniu na Tron i przy Koronacji Osoby te zobowiązywać się winny święcie zachowywać prawo niniejsze o Następcstwie.

Jeżeli Następcstwo spadnie na Osobę płci żeńskiej, a Osoba ta będzie zamężną, lub pójdzie za mąż, w tym razie mąż nie ma być uważany za Cesarza, jednakże ma odbierać honory, równe z małżonkami Cesarzów i używać innych prerogatyw im służących, prócz Tytułu. Małżeństw zawieranych bez zezwolenia Cesarza, nie poczytywać za prawe.

W przypadku nieletności osoby odziedziczącej; porządek i bezpieczeństwo Państwa i Cesarza, wymagają ustanowienia Rejencyi i Opieki do czasu pełnoletności.

Pełnoletność przeznaczają się dla Panujących obojey płci i Następców w Szesnastym roku ich życia, aby skrócić czas Rejencyi.

Jeżeli ostatni Panujący nie naznaczył Rejenta i Opiekuna (wypada bowiem uczynić ten wybór dla lepszego bezpieczeństwa), Rządy Państwa i Opieka Osoby Cesarza należą do Ojca lub Matki; Ojczyń zaś i Macocha wyłącza się; a gdyby nie było już Ojca i Matki, Rządy te i Opieka należą do najbliższego w Następcstwie z pełnoletnich Krewnych obojey płci nieletniego. Pełnoletność dla innych osób obojey płci Rodzin CESARSKICH przeznaczają się w roku Dwudziestym ich życia.

Niezdolność prawna jest przeszkodą do otrzymania Rejencyi i Opieki, a mianowicie, pomieszczenie zmysłów, choćby czasowe, i powtórne zamęczenie w stanie owdowiałych w czasie Rejencyi i Opieki nastąpienie. Dla Rejenta przeznaczają się Rada Rządu, a jako Rejent bez Rady, tak Rada bez Rejenta istnieć nie mogą; lecz Rada nie wdaje się w sprawy Opieki. Rada ma się składać z sześciu osób pierwszych dwóch klas, wybranych przez Rejenta, do którego również należy wybór osób innych w zdarzających się zmianach.

Do tej Rady Rządu należą wszystkie bez wyjątku przedmioty, podlegające decyzji Samego Cesarza, oraz wszystkie te, które do NIEGO lub do Rady JEGO przychodzą; Rejent ma głos stanowczy. Osoby płci męskiej Rodziny CESARSKIEJ mogą zasiadać w Radzie z wyboru Rejenta, lecz nie wprzód, aż po dośnięciu do pełnoletności, i oprócz sześciu osób składających Radę. Wyznaczenie takowej Rady i wybór Członków do niej, wtenczas tylko następuje, gdy zmarły Panujący nie zostawił innego rozrządzenia. JEMU bowiem powinny być wiadome okoliczności i ludzie.

Przez postanowienie niniejsze wywiązaliśmy się z obowiązku Naszego dla spokojności Państwa, która się zasadza na stałym prawie o Następcstwie; o czém każdy dobrze myślący jest przekonany. Pragniemy, aby Akt niniejszy posłużył całemu światu za dowód, jak najmocniejszy, NASZEJ miłości ku Ojczyźnie, miłości i zgody Naszego Małżeństwa, miłości ku Dzieciom i Potomkom NASZYM. Na znak i świadectwo tego, podpisaliśmy NASZE Imiona przy wyciśnięciu pieczęci NASZYCH. Oryginalny Akt podpisany własnymi ICH CESARSKICH Mości Rękami, jak następuje:

P A W E Ł.

M A R Y A.

(L. S.).

(L. S.).

St. Petersburg dnia 4
stycznia 1788 roku.

Na oryginalnym spisie poświadczono własną JEGO CESARSKIEJ Mości ręką w ten sposób:

Zgodnie:

P A W E Ł.

Drukowano w Moskwie przy Senacie dnia 5
kwietnia 1797 roku.

Warszawa d. 8 grudnia.

(z Monitora Warszawskiego.)

Towarzystwo zupy rumfordzkiej. Niezmo-

dowany w gorliwości swej o wsparcie ubogich Pan *Antonin*, wniósł do kassy towarzystwa zł. pol. 1,870, na jego ręce przez rozmaite osoby złożone, a nadto raczył się podjąć nadal być tegoż towarzystwa kassyerem; oprócz mnogich zatrudnień, jakie mu daje oddzielnie utrzymywana kassa Towarzystwa dobroczynności. Osoby przeto pragnące mieć udział do zakładu zupy rumfordzkiej, która już w tych dniach rozdawaną bydz zaczyna, raczą się wprost do niego z wnoszeniem pieniędzy udawać, na Krakowskie Przedmieście, naprzeciw Króla Zygmunta.

Gdy w okolicach rozniosła się wieść, że w Warszawie, rządowy pałac, *Krasinski*ch zwany, przez pożar został znacznie uszkodzony; donosimy, iż, dnia 27 listopada, belka, będąca przy kominie, załamała została, lecz ogień wkrótce ugaszono, i żadna nie nastąpiła szkoda, ani też (jak rozgłoszono) utrata papierów.

Między wielu rękodzielniami założonemi i czynnemi od lat kilku w Warszawie, dostarczającymi rozmaitych wyrobów, wyrównujących zagranicznym, opatrującymi rodaków w potrzebne artykuły, zwraca uwagę rękodzielnia tasiemek warszawskich, na mocy zezwolenia rządowego, przez A. i F. *Stanisławskich*, przy ulicy Piwney, obok kościoła XX. Augustyanów Ner 112 założona. Już dostarcza tasiemek w wybornym gatunku za cenę umiarkowaną i zasługuje ze wszech miar na znaczny odbyt.

Na ostatnich targach warszawskich, płacono za korzec żyta zł. od 12 do 14, pszenicy od 15 do 20 i pół; jęczmienia od 12 do 14; owsa od 8 i grosz srebrny do 10; siana furę jednokonną od 12 i pół do 17, parokonną od 21 do 24; słomy furę zwyczajną od 5 i pół do 7.

Z obserwatorium astronomicznego z dnia 4 m. b. — Komet, widziany d. 2 list. r. b. w Paryżu, w konstellacyi Wolarza (*Bouvier*), tu, dla ciągle pochmurnego nieba tak nad wschodem i zachodem, gdzie ten komet zaraz z wieczora i nad samym dniem pokazuje się, widzianym, aż do dnia 2 grudnia, być nie mógł. — Dnia 2 b. m. o godzinie w pół do szóstey w wieczór, nad zachodem niebo się cokolwiek wypogodziło i komet był widzianym, lecz w moment zakrytym został od mgły wznoszącej się nad poziomem, i dla tego z pewnością nie można było oznaczyć jego położenia; zdaje się atoli, iż się znajduje w konstellacyi *Ofiucha*, lub bardzo niey blisko: dnia następnego 3 b. m. dla zachmurzonego nieba widzianym nie był. Komet zaś, o którym doniesiono z Krakowa, mający się d. 22 list. znajdować w *Andromedzie*; tutaj, mimo ciągłego uważania tej konstellacyi, która z wieczora przez tutejszy południk góruje, a w czasie jej górowania, część nieba od niej zajęta nayeściej jest wypogodzona, widzianym nie był.

Cesarz Jmć Austryacki raczył udarować złotym medalem Cywilney Zasługi lwowskiego cieślę, *Karola Kawkę*, za okazaną szczególną przytomność umysłu w czasie zawalenia się wieży ratuszney we Lwowie, i uratowanie tym sposobem życia kilku swoim współobywatelom.

Na niedzielney reprezentacyi *Ludgardy*, pierwsze wystąpienie Panny *Werowskiej*, w roli *Ryxy*, mocno zajęło publiczność. Znaleźliśmy w niej wszystko, co może obiecywać dobrą aktorkę: szlachetna postać, organ czysty i wzniosły, a nade wszystko żywe uczucie. Jeżeli zaś jej akcyja nie ma całego wykształcenia, które się tylko z czasem nabywa, jeżeli głos jest cokolwiek surowy, i samo uczucie niezawsze utrzymane, nie muiey przeto widać w niej zaród talentu, który się potrafi rozwinąć.

W Wiedniu świeżo wyszło z druku drama we 4 aktach pod tytułem, *Cymbarka z Mazowsza* (*Cimburga von Masovien*). Autorem jest Baron *Szlechtsa*. Sztuka ta była już grana kilkakrotnie na teatrze nadwornym.

P R U S S Y.

(z Gazety Pruskiej Stanu.)

Czteroletnia córka oberżysty *Kenzlera* w Grabowie, nie daleko *Kyrity*, w zabawie z innymi dziećmi, zjadłszy znaczną ilość nasienia bielunu ziędzierzawy (*semen daturae stramonii*) po 24gozinnym gwałtownym bólu żołądka umarła. Podobny przypadek zdarzył się w przyległej Grabowu wiosce, gdzie także czteroletni synek owecza tymże się otrul sposobem, i pomimo lekarskich pomocy tegoż dnia umarł.

(z Monitora Warszawskiego.)

Dnia 24 listopada, utraciłszy szanownego i czzonego współobywatela, astronoma *Bode*, który 80 prawie roku życia swego dokonał.

Pierwszy prezes prowincyi reńskich wydał ogłoszenie, które zaleca wszelkim władzom politycznym w tych prowincjach, równie jak oficerom żandarmerji, zatrzymać, gdyby się znaleźli gdzie w krajach pruskich, adwokatów *Henryka Karola Jerzego Hofmann* i *Jerzego Rühl*, obu zamieszkałych w Darmstadzie, znanych ze swoich nowań demagogicznych.

N I E M C Y.

(z Monitora Warszawskiego.)

Z Weymaru donoszą dnia 11 listopada: „W rodzinii naszej Xiążęcej wielka teraz panuje radość. Do powodów jej zaliczają powrót Xięcia *Bernarda* z podróży jego amerykańskiej i zamiar jego przepędzenia zimy w Weymarze; nie tak jak sobie pierwsi był ułożył, w Anglii. Wszyscy członkowie familii Xiążęcej są w naypożądanym łowiu. Xiężniczka *Marya* jest prawdziwym orazem swej dostojnej matki, *W. Xiężnej Maryi Pawłowny*: łączy ona, jak to już w roku zeszłym tysiące naocznych świadków w Ems stwierdzało, szczególne wdzięki i piękność z naywyższą cnotą niewieścich i wiadomości. Xiąże *Bernard* połączą odwagę i mężką postawę w sile wieku, z wielką znajomością krajów i ludzi, jakiej był w podróży swej po krajach północnej Ameryki, począwszy od Bostonu, w którym dnia 26 pca 1825 r. wylądował, aż do jezior *Erie* i *Ontario*, od *Quebeku* do Nowego *Orleanu* i *Washingtonu*, na *Ohio* i *Missisipi*, w głębi krajów i we wszystkich nadmorskich prowincjach przez *Georgia* i *Karolinę* do Nowego *Yorku*, gdzie 24 czerwca r. b. wsiadł na okręt wracając do Anglii. Wszystkie zaś pomienione podróże odbył wśród nayrzyżniejszej okoliczności. Może, swobodney ory w domu oyczystym, zechce Xiąże użyć na rzezerwienie z kilkuset arkuszy złożonego dziennika swego, który z wielką starannością układał, by tym sposobem i publiczność mogła z niego orzysać. *Gothe*, któremu go pozwolił, miał go wielkiem ukontentowaniem czytać.

H I S Z P A N I J A.

Madryt d. 12 listopada.

(z Monitora Warszawskiego.)

Gubernator *Starey Kastylji* do Rejenta trybunału sprawiedliwości w Królestwie Hiszpanji.

„Minister wojny, na rozkaz Króla Jmci doosi mi, przez umyślnego, pod dniem 24 października, co następuje:

„Zdałem sprawę Królowi Jmci, Panu namemu, z urzędowego listu, który mi WPan przelaś pod dniem 18 października, i w którym doosisz o okazach radości wydawanych powszechnie na widok emigracyi *Portugalczyków*, znających się już w prowincyi rządzonej przez *JW. ana*, i jak wiele się przybycie *Hrabiego Amante*, *Markiza Chaves*, szczególniej do teyże emigracyi przyczyniło. Król Jmć widział także i opie, które *JW. Pan* przyłączył do pomienionego listu, to jest rozkaz dzienny, wydany w głównej kwaterze w *Chaves* przez *Jenerała Gubernatora*, dowódcę wojska w tey prowincyi, w którym to rozkazie, odwołując się do *Gubernatora porto*, oznaymił wiadomość, że Król Jmć *Kato-*

licki uznał rząd konstytucyyny *lizboński*; a drugi list, w którym *Jenerał prowincyi Tras-os-Montes* przelaś tenże sam rozkaz *gubernatorowi Braganzy*.

„W skutek tego, *Nayjaśniejszy Pan* rozkazał mi oświadczyć *JW. Panu*, że Król Jmć nie uznał pomienionego konstytucyynego *lizbońskiego* rządu, i że *J. K. Mość* dowiedział się z zadziwieniem o urzędowem ogłoszeniu uznania, które nigdy nie miało miejsca, a które jest zupełnie fałszywem. Rozkazał mi także Król Jmć, abym oświadczył *JW. Panu*, iżbyś to *Naywyższe* oświadczenie ogłosił jawnie ile osądzisz bydz potrzebem, lecz nie należy tego czynić przez wydawanie odezw, lub innych pism podobnych, drukowanych; nie mniej, abys *JW. Pan* starał się prostować ducha publicznego wiernych poddanych *J. K. Mości*, i zbijać fałszywe pogłoski i chytre usiłowania, które podejmują bez przerwy nieprzyjaciele prawey władzy i spokoyności. Król Jmć poświadcza odpowiedź i rozkazy dane przez *JW. Pana* dowódcy wojskowemu w *Orense*, wyrażając, że gdy *JW. Pan* nie odebrał jeszcze potrzebnych instrukcyi i poleceń od *Monarchy*, potrzeba, abys *JW. Pan* ciągle jak dotąd postępował, stosownie do danych sobie poprzednio rozkazów. Z rozkazu Króla Jmci posyłam *JW. Panu*, przez umyślnego, naywyższą wolę *Monarchy*, abys o nię wiedział i do nię się stosował.

„Przyłączam *JW. Panu* kopię tego *Naywyższego* postanowienia, i dla jego wiadomości i dla udzielenia jej na posiedzeniu *Sądowi*. Niech *JW. Pana* Bóg *naywyższy* w długie lata zachowa.

„W *Saint-Jacques*, 28 października 1826.
Nazario Eguia.

F R A N C Y A.

Paryż d. 23 listopada.

(z Monitora Warszawskiego.)

Onegdaj *Arceybiskup paryzki*, w assystencyi dwóch *Archidyakonów* dycieczalnych, odprawił miszą świętą przy otwarciu szkoły politechnicznej, *Jenerał Porucznik Bordesouille* *Gubernator*, *Wicehrabia Pailhon*, wszyscy nauczyciele szkoły, i wielu wiernych, było obecnych na tym obrzędzie, zakończonym mową, przez tegoż *Prałata* bez nagotowania wyrzeczoną, która mocne wrażenie sprawiła na słuchaczach.

W *Bruxelli* wydano karykaturę przeciw *lordowi Cochrane*. *Lord* wystawiony jest w krześle z paręczami przed wazą ponczu, który z apetytem spija: dziewczyna trzyma kapelusze jego i pistolety; pałasz oddaje swemu lokajowi *Patrycemu*, który go się pyta — „ile *Turków* zabił lub na powietrze wysadził? *Lord* odpowiada, iż będąc nieprzyjacielem szlachetnym, przestawał na zabijaniu *Turków* w dziennikach.

Ze szpitala *marsylijskiego* przeprowadzono na dziedzinie prefektury tego miasta, różne zwierzęta nadesłane z *Egiptu*. *Nayosobliwsze* między nimi są dwie antylopy, które mają wszystkie cechy siódmego gatunku, opisane przez *Buffona*, które *Arabowie* oznaczają nazwiskiem *Algazel*. Ciekawie z upodobaniem także przypatrują się girafie: wydano już szczególne rozporządzenia względem jej umieszczenia. Spodziewać się należy, iż zwierząt tych nie wyprawią w drogę w czasie pory mroźney, i wtedy dopiero prześlą je do ogrodu królewskiego, gdy prowincye północne nie będą zagrażały niebezpieczeństwem zwierzętom przywykłym do upałów zwrotnikowych. Na tymże okręcie były trzy krowy, dostarczające mleka dla giraffy, które jest jedynym jej napojem.

— Dnia 24 —

(z Gazety Pruskiej Stanu.)

Zawczora, po odbytey radzie ministeryalnej, znowu Król Jmć przewodniczył na radzie gabinetowej, na którą oprócz rzeczywistych ministrów stanu, wezwani byli ministrowie: *baron Vitrolles*, *margrabia Lally Tolendal*, *Vaublanc* i *hr. Simeon*, jako też radcy stanu *Portalis* i *Jacquinet de Pampelune*.

Na mocy rozkazów d. 10 b. m. bulle papież-
kie względem arcybiskupstwa *Bordeaux* i bi-
skupstw *Montauban* i *Vannes* przyjęte zostały,
postanowiono oraz ich ogłoszenie drogą zwyczajną.

— Dnia 25. —
(z teyże gazety.)

Wczora także Król Jmć przydował na ra-
dzie gabinetowey, na której oprócz aktualnych
ministrów stanu, znajdowały się znowu też same
osoby, co i wczora.

JJ. KK. WW. Delfinowa i Madame, Xię-
żna *Berry* wczora przed południem oglądały gmach
birży i oświadczyły swoje wysokie zadowolenie.

Od trzech tygodni rozpoczęte dawanie nauk
Xięciu *Bordeaux* ma za główny przedmiot histo-
ryę. Z rana wyklada mu *P. Martin de Noirlieu*,
w przytomności biskupa *Straßburgskiego*, w kró-
tkości historyę s; reszta godzin przed południem,
poświęcona jest na lekcye geografii i pisania. Po
południu *J. K. W.* bierze lekcya historyi fran-
cuzkiej i języka niemieckiego, w którym znacz-
nie już postąpił tak, iż zaczyna mówić tym ję-
zykiem.

Prenumerata.

Prenumerata na gazetę *Kuryera Litewskiego*, na rok 1827, jest zwyczajna, to jest: z przesłaniem pocztą na rok cały rubli srebrnych *czternaście*, na pół roku rubli srebrnych *siedm*; bez poczty na rok rubli srebrnych *dziwięć*, na pół roku rubli srebrnych *cztery i pół*, na kwartał rubli srebrnych *dwa i kopiejek dwadzieścia pięć*. Przyjmuje się w Wilnie w *Expedycyi Gazety Głównego Poczta-
tamtu* i w *Redakcyi*; po innych guberniach na wszystkich *Poczta-
tamtach*, *Kantorach* i *Expedycyach pocztowych*.

W tychże miejscach przyjmuje się prenumerata na *Dziennik Wileński*: z przesłaniem pocztą na całe Państwo rubli srebrnych *dziesięć*; bez poczty rubli srebrnych *siedm i pół*.

1 W Dniu 28 przeszłego miesiąca nowem-
bra, znaleziona została w Teatrze srebrna taba-
kierka, przez *Unter Oficera Wileńskiej Zan-
darmskiej komendy Jana Nowickiego*, któren oną
natychmiast złożył do *Zwierzchności*; kto więc
takową tabakierkę zgubił raczy zgłosić się do
mnie, dla opisania skadu oney tabakierki, która
natychmiast właścicielowi będzie zwróconą. De-
cembra 1 dnia 1826 roku.

Policmeyster Podpółkownik Chrzastowski.

1. Dnia wczorayszego 2go grudnia z wieczora przechodząc przez *Plac Ratuszowy*, ulicą *Niemiecką* i *Zawileńską Bramę*, zgubiono, na obręczce stalowey 6 małych kluczykow, uprasza się najpoko-
rniey ktoby znalazł, odesłać do *Apteki W. Szulca* na ulicy *Niemieckey* za co odbierze życzącą nagrodę.

Niżey podpisana zawiadamia przez ni-
mniejszą, iż utrzymując czwartkę jedną biletu na
3otą Loteryę Warszawską N. 26367 na 5tą klasę
nie wiadomo gdzie zagubiła; jeżeliby ktokol-
wiek oną czwartkę biletu znalazł, raczy złożyć
w *Kantorze W. Auera*, gdyż wygrana jeżeli pa-

dnie na ten numer, nie będzie temu oddana kt-
ony znalazł, lecz temu kto cztery klasy utrzy-
mywał. xbra 1 d. 1826 r. *Johanna Nowacka*.

NOWE DZIEŁA

W Redakcyi gazety Kuryera Litewskiego
są drukowane i znajdują się do nabycia.

Krótki wykład *Mineralogii* podług zasad *Werne-
ra*, przez *Norberta Alfonsa Kumelskiego*. Czę-
sza z 4ma tablicami kolorów minerałów i je-
dną krystallizacyi . . . . . kop. 3

— Część 2ga . . . . . kop. 7

Rys systematyczny nauki o Skamieniałościach czy-
li *Petrefaktologia*, przez *Norberta Alfonsa*
Kumelskiego . . . . . kop. 37

Buchalterya uławionia, czyli sposób utrzymywa-
nia ksiąg kupieckich, pojedynczego i podwójne-
go rachunku, podług metody *Edmonda de Grange*
przez *Stanisława Budnego* . . . . . kop. 50

P. Zschoke powieść, *Jasnowidząca*, przełożona
przez *A. J. Jurkowskiego*, we dwóch tomi-
kach . . . . . kop. 60

Dozwolono drukować dnia 27 listopada 1826
roku. Cenzor Radzca Stanu *Ignacy Reszka*.

1 Zeszły s. p. *Władysław Hrabia Mostow-
ski* wprowadzony przez młodocianność z roku
1813 na 1814 w zaufanie podpisywania obligow,
ze wzięciem małego zadatku, albo zupełnie bez
pieniędzy, gdy wydał podobnych przeszło na sto
tysięcy rubli srebrnych w ciągu jednorecznym
niespełna, a w udziale na inny miesiąc jeden
po trzydzieście sześć tysięcy rubli takichże, i
gdy przekonał się, że obligobiercy, ani tych zwro-
cić, ani pieniędzy więcej dać postanowili, o-
świadczeniami urzędowemi pod przysięgą ubliże-
nia te wyświecił; wymieniając osoby biorące ob-
ligi, ilość pieniężną zawierające i wzięty zada-
tek. A żądając jak najszybciej przekonać pra-
wem, i żeby takowe pisma nie zyskały wiary
w przewodach, roku 1815 miesiąca *gbra 16*
dnia za *N. 92* i następnych *Kuryera Litewskie-
go*, pozwał edyktalnie wszystkich obligobiercow,
wzywając i przepomnianych nazwiskami, oraz
tych, którzy przyczyną zatrącenia jakoby obli-
gow, powrót onych wymawiali. W kolei ciągłe-
go odtąd procesu, gdy wielu oddało dobrowol-
nie obligi, za opłatą prawdziwego wziętku, a
nie mała, gdy się powierzyło zawodowi prawne-
mu, i tam uzyskało wyroki zgodne z *Prawem*,
a tym samym przeciwne swym usiłowaniom,
wszystkie pozostałe, gdy nakoniec uniekzemnio-
nemi znalazły się, z nakazem zwrotu i wska-
zami ostatecznemi przez niestannosc. Z takich
ciągłych ostrzeżeń w *Publiczności*, zawiera to
poostatnie: Że jeżeliby u kogokolwiek znajdował
się oblig z wykazanych, na *Imie Władysława*
Hrabiego Mostowskiego, iż ten waloru zadnego
i znaczenia nie mając, sprzecznie wyrokom są-
dowym zatrzymywany, na *wiarę* żadną w *Pub-
liczności* i u nikogo partykularnie zastugiwać
nie może, i z swego nastania przeciw *Prawem*
i *Ukazom Imiennym* od roku 1764 *apryla 3* do
roku 1800 *marca 19* i stosownych wyrokow są-
dowych, odpowiedzi prawney i zwrotowi ulega.
Roku 1826 miesiąca *Grudnia* dnia. Za Pełno-
mocną *Plenipotencyą* *Józef Jastrzębski* *Sędzia*
Graniczny Zawileyski.

Dozwala się drukować. 1826 roku dnia 1
grudnia *Leon Borowski* Cenzor.

Pozwolono drukować. Z polecenia *JW. Litewskiego Wojennego Gubernatora*.
Andrzej Bucharski *Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler*.

W *Drukarni Redakcyi*.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N 145.

Wilno dnia 3 Grudnia r. s. 1826 Roku.

3. Od pierwszego Oddziału Białostockiego Obwodowego Rządu ogłasza się, iż dla wypełnienia rozkazu, JEHO CESARSKIEJ WYSOKOŚCI CESARZEWICZA, mają się wystawić, za nadzieją przyszłej wiosny, niżej następujące w miastach Białostockiego Obwodu dla wojsk, budowy:

W Kniszynie.

- a) Łazaret na 60 łóżek ze skrzydłem.
- b) Kuchnia przy nim z piekarnią, praczkarnią i łaźnią.
- c) Prochownia.
- d) Reparacya plac - formy i zrobienia 12 nowych budek dla warty.
- e) Reparacya głównego obwachtu.

W Bielsku.

- f) Łazaret na 30 łóżek.
- g) Dwa obwachty na rogatkach.
- h) Główny obwacht z plac-formą i baryerem.
- W miasteczku Siemiatyczach.*
- i) Cztery obwachty z plac-formami.
- k) Obwacht z plac-formą i baryerami.
- l) Łazaret z łaźnią.

Na wszystkie te wybudowania, oprócz ofiarowanych przez stan szlachecki na niektóre z nich materyałów i robotników, wyliczono podług śmiet 8,266 rubli 82 kop. srebrem, albo asygnacyami, licząc rubel srebrny po cztery ruble, 33,067 rubli 28 kop.

Zatém życzący wziąć na siebie takowe wybudowania, zechcą przybyć do 2go tego Rządu Oddziału na publiczne targi, mające się w nim odbywać w niżej wyrażonych terminach: 1szym 15 następującego decembra, 2gim 10, i 3cim ostatecznym 19 styczni następującego 1827 roku, z prawnymi i dostatecznymi ewikycjami; gdzie będą im okazane, zrobione na pomienione budowy plany, fasady, śmiety i warunki.

Sowietnik Kardynałowicz.
Za Sekretarza Bednarski.
Stołu-Naczelnik Kramar.

2. Od Litewsko-Wileńskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż dla niejawnienia się na naczynione terminy życzących kupić dwupiętrowy murowany dom, w Wilnie na ś. Michalskim zaułku położony, przynoszący w proporcji 10cioletniej dochodów 12,000 rubli assygn., oddany na sprzedaż z publicznych targów, dla uzyskania niedoimki za ewikycją Xiędza Prałata Kontryma, nagromadzonej przez byłych we trzech miastach grodzieńskiey gubernii od 1815 do 1819 roku tennitorów akcyznych od trunków poboru: Józefa Houwala, Kontryma i Koflusowskiego, naznaczono nanowo terminy: 1szy 7, 2gi 9, a 3ci ostateczny 11 marca następującego 1827 roku; zatém życzący należeć do targów i kupić pomieniony dom poręcznika Kontryma, zechcą przybyć na te terminy do tego Rządu, gdzie okazane będą i uprzedzić warunki. Dnia 27 listopada 1826 roku.

Sowietnik Dmitrewski.
Sekretarz Sokołowski.

Powytczyk Kolleski Sekretarz P. Rycki.

2. Magistrat Miasta Grodna, w skutek ukazania Rządu Gubernialnego Litto-Grodzieńskiego pod dniem 25 bieżącego mca i roku za N. 33,432, wyszłego, podaje do wiadomości powszechnej, że w Mieście Grodnie dochód z procentów Miejskich, brukowego, targowego, pomierne, wagowego i czopowego z zagranicznych trunków wypuszcza się z publicznej licytacji w arendę na lat 4 poczynając utrzymywanie ich z początkiem następującego 1827 r., w jakowym celu naznaczone są trzy terminy, to jest: dnia 20,

21 i 22 następującego miesiąca grudnia roku idącego, że takowa licytacya ma się odbywać w sameyże Izbie Skarbowey Litto-Grodz. Gubernii. Dla czego życzące osoby wziąć takowy dochód Miejski z procentów wykazanych w czteroletnią arendę raczą jawić się w teyże Izbie Skarbowey Litto-Grodz. Gubernii z dostatecznymi i prawnymi kaucjami, które w odpowiedności do porządku prawa i przepisów Rządowych jak bydy przedstawionymi powinny, tak i przyymowanymi bydy mogą, o kondycjach zaś interessowane strony powziąć będą mogły poinformowanie każdego czasu w teyże Izbie Skarbowey Litto-Grodz. Gubernii. Dnia 26 gbra 1826 roku.

Radny S. Poluta. Pisarz Zyszkiewicz.

2. Sąd Ziemski Ptu; Wileńskiego że Dekret w sprawie konkursowey Szl. Doroszkow w dniu 1 decembra 1826 roku będzie ogłoszony niniejszym zawiadamia.

Wileński Ziemski Sędzia Aloizy Jasiński.

2. Niżej na podpisaniu ręki mey własney wyrażona, niniejsze oświadczenie przed Aktami Grodzkimi Wileńskimi czynię: w tym roku terazniejszym 1826, apryla 1 dnia podeysciem wydałam a 14 tegoż miesiąca przed Aktami Grodzkimi Wileńskimi przyznałam plenipotencyą na imie W. Antoniego Kossakowskiego do promovowania interesow moich; gdy dziś dostrzegam, że takowa Plenipotencya na krzywdę mojej osoby, moich dzieci i mojego majątku nastąpiła, przeto takową plenipotencyą wyż wyrażoney dacie wydaną i przed Aktami Grodzkimi Wileńskimi przyznaną cofam, za nieważną uznaję i jeśliby onę W. Antoni Kossakowski komu przełał lub od siebie kogo instalował, cała jego czynność jest nieważną, gdyż działałby na zgubę moją i dzieci moich, a tak albo sam W. Antoni Kossakowski lub kto ją ma w ręku, aby mnie Aktorce zwrócił do wyeliminowania z Akt Grodzkich Wileńskich jako nie od swego nastania nieznaczącą i znaczyć nie mogącą. 1826 gbra 13 dnia.

Petronela Sylwestrowiczowa.

Roku 1826 miesiąca nowembra 17 dnia przed Aktami Grodzkimi Powiatu Wileńskiego obecnie stanąwszy W. JP. Wincenty Romanowski Podstarosta i Adwokat Subselliow, Wileń. niniejsze oświadczenie wpisać do Akt podał.

Przyjąłem Regent Onufry Horodenski.

Dozwolono takowe oświadczenie drukować. Dnia 20 listopada 1826 roku. Cenzor Radzca Stanu Ignacy Reszka.

W domu JW. Olizara pod Bernardynami, są do sprzedania dwa przepiękne buhaje prawdziwego tyrolskiego rodu, a że w kraju urodzone i wychowane, o połowę są tańsze jak sprzedają przybywający Tyrolczycy. Ktoby chciał widzieć raczy spytać u tamecznego ogrodnika i stróża domu.

List gończy.

2. W roku idącym ostatnich dni septembra zbiegł kucharz imieniem Karol Wróblewski, włościanin majątności Kozaczyzny JW. Wincentego Bielikowicza b. Marszałka Pttu Brasł. i Kawalera, zabrawszy tajemnym sposobem niemało ruchomości i zdobywszy się na dowody szlacheckie szlacht Samowiczow posługujące, a mianowicie dekret wywodowy, metryki, świadectwo Marszałka Wilkomier. JW. Weysenhofa. Fizys

blond, twarzy nieco okrągłej, oczu błękitnych, na średzinie warg dołek mały, figury prostey cienklawy, wzrostu średniego, umiejący czytać i pisać w języku polskim, nieco krawiectwa i szewiectwa. Przeto jeśliby kto spostrzegł raczy do Policji mieyscowey oddadź, aby był przesłany w Sąd niższy Ziem. Ptu Braśl.

2 Czwartka biletu na 5tą klasę 5otey Loteryi klassycznej Królestwa Polskiego N. 14756, zgubioną została; azatem niżej podpisany uprasza znalazcy takowey czwartki, aby raczył powrócić ją właścicielowi, gdyż jeżeli wygrana na nią przypadnie, ta do nikogo, tylko do właściciela niżej podpisanego tey czwartki, należeć będzie, ostrzega. Dnia 30 listopada 1826 roku.

Jakub Kaciukiewicz mieyskiej Wilenskiej Policji kwartalny Nadziratel.

2 Wypis z ksiąg Ziemskich Powiatu Mohylewskiego.

Roku 1826 miesiąca listop. 16 d. „Roku 1826 listopada 15 dnia oświadczenie z naysolenniejszą obtestacją Nominata Biskupa Suffragana i officyała Mohylewskiego Joachima Grabowskiego, na mocy służącego Konsensu od JW. Metropolity Rzymsko Katolickich w Rosyji Kosciółow, Arcy Biskupa Mohylewskiego, Administratora Biskupstwa Wileńskiego, i różnych Orderow Kawalera Stanisława Sistrzencewicza Bohusza, w dniu 2 września 1826 roku za N. 781 wydanego, w Imieniu tegoż JW. Arcy Pasterza, przeciwko urodzoney Barbarze Wiszniewskiej niniejszy Manifest zanoszę w następney rzeczy: iż tenże JW. Metropolita Arcy Pasterz wielu Orderow Kawaler Stanisław Sistrzencewicz Bohusz Dóbr Malatičkih w Powiecie Czererykowskim położonych Dziedzic, powodowany dobroczynnością swoją dla zmarłego już Tytularnego Sowietnika Joachima Wiszniewskiego i onego żony wdowy Barbary z Podwinskich i dzieci, onym pewne dary pieniężne oznaczył, na takowe ofiary Dokumenta wydał i w nadziei wdzięczności majątność swoją Pieczersk pod miastem Mohylewem leżącą, w zarządzenie Urodzonych Wiszniewskich powierzył, a chociaż za życia Ur. Wiszniewskiego nie doczekał się zdania sobie z Pieczersk rachunkow i po jego śmierci urzędowe obliczenie się dochodow i rozchodow Pieczerskich przekonało o przywłaszczeniu przez Urodzonych Wiszniewskich z 1813 do 1818 roku należnego Arcy Pasterzowi dochodu rubli 4000, wszelako na usilne prósy Urodzoney Wiszniewskiej, z litości nad jey i pozostałych dzieci sieroctwem, znosząc powyższą wybraną Wiszniewskimi summę, swe dożywotnie im ofiary darowany jey mężowi dla jego dzieci 1802 roku września 21 dnia kapitał rubli 4000 do rąk Ewiktora JW. Michała Hołynskiego 1822 roku marca 4 dnia, za Kwitem tegoż Ewiktora i Urodzoney Wiszniewskiej wypłacił i poprzestając na kwitacyynym z wypłatą kapitału w brzmieniu z wypłacenia tey summy, i ze wszelkich jakie tylko miałem o oną summę pretenssye i zapewnione dobrodzieystwo od JW. Metropolity wiecznymi i nieodzownymi czasy kwituję, żadnego zwrotu i prawa upomnienia się sobie i moim następcom nie zostawuję, Dokument darowny i dowody pismienne unikoziemniam i po zjawieniu takowego Kwitu w 1822 roku marca 20 dnia do Akt Ziemskich Powiatu Mohylewskiego, i po weysciu 8 lipca 1824 roku do Mohylewskiego Powiatowego Sądu z oświadczeniem

nieważności złomyślnie zatrzymanego Urodzoną Wiszniewską, z jey wolnością pobierania z wypłaconey summy procentow i rzeczonym kwitem umorzzonego na dożywotnią jey pensją dokumentu, sądził się bydź zupełnie spokojnym od wszelkich Urodzoney Wiszniewskiej pretenssow, lecz gdy odbiera od tey wdowy upomnienia się o nie należną już dożywotnią pensją i zatrzymania na takąową unikoziemnionego dokumentu, uważa przeciwną wdzięczności skłonność do naruszenia dobrowolnego kwitu, przeto zmuszonym jest taki nieprzyzwoity krok Urodzoney Wiszniewskiej przed Publicznością zaskarżyć, i razem oświadczyć, iż zatrzymany przez nią na dożywotnią pensją Dokument, jako wybranymi z Pieczerska dochodami i nastalym w dniu 4 marca 1822 roku pokwitowaniem umorzony, żadney mocy i obowiązku niema i powinien bydź Arcy Pasterzowi w oryginale powrócony, lub pobierający się rzeczoną wdową od summy dla jey dzieci ofiarowanej i na ewikoyą JW. Hołynskiemu oddaney procent na wynagrodzenia kosztow prawnych zatrzymany, i że Urodzona Wiszniewska na wspomniony zatrzymany Dokument, żadnego nigdzie i u nikogo długu zaciągać i kredytu mieć nie może, pod nieważnością i prawną odpowiedzialnością. Takową zaś manifestacją w urzędowym Extrakcie wydać z zezwoleniem podania oney do Gazety Kuryera Litewskiego od Mohylewskiego Powiatowego Sądu dopraszam się. Takowey Manifestacyi na autentyku podpis temi słowy wyraża się. Joachim Grabowski Officyał Nominat Biskup Mohylewski. Który to takowy Manifest za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę jest do ksiąg Ziemskich Powiatu Mohylewskiego przyjęty i wpisany, a z onych ten wypis na zapotrzebowanie proszącey Strony pod Urzędową Ziemską Mohylewską Pieczęcią i za podpisem Urzędnika zasiadającego jest wydan.

Земский Подсудокъ Бакаковъ.

Zgodno z księgami Xawery Zagórski Ziemski Powiatu Mohylewskiego Regent.

Dozwala się drukować. Wilno. 29 listopada 1826 roku Cenzor, Radzca Kollegialny Symon Zukowski.

3 Na skutek dekretu Remmissyynego Sądu Głow. Wileń. 2go Departamentu w roku 1825 mca maja 26 dnia ferowanego, oraz wyroku Sądu Ziem. ptu Wileń. w roku terażniejszym msca maja 5 dnia nastalogo, Sąd Taxatorsko-Exdywizorski masy funduszu zmarłego Symsona Abrahamowicza kupca i obywatela Wileń. oraz banku pod firmą Simson Abraham et comp. w mieście Wilnie byłego, w komplecie prawnym do domu pomienionego Symsona Abrahamowicza w tymże mieście przy ulicy Niemieckiej pod N. 312 położonego przybywszy, juryzdykcyą Sądu Taxatorsko-Exdywizorskiego zareassumował, a jako po ułatwieniu akcessoryynych dylacyynnych wyrokow do słuchania głosow produktowych przystąpił, jakową czynnością zajmując się, zawiadamia dalszych kredytorow i pretensorow do niniejszego konkursu stosunki regulujących, iżby oni bez żadney zwłoki, z dowodami należności ich próbującemi przed Sądem niniejszym, sami lub przez plenipotentow porządkiem prawami przepisany jawili się, w przeciwnem zdarzeniu, że na pretenssye niejawiających się kredytorow ammissya uznana zostanie, przez trzykrotną awizacyą zawiadamia. Działo się w Wilnie. Roku 1826 miesiąca nowembra 22 dnia.

Michał Sawicki Prezydent Ziemski Wileński i Kawaler.

Wileński Ziemski Sędzia Aloizy Jasiński.

Wileński Ziemski Sędzia Mateusz Romanowicz.

Regent Talat.